

Lesson 11

Si Kabil ga' magsusun duk ga' lebbahanne dusenen

Panagna'an 4

Assalamu alaikum me' bagayku mapakalehin. Tiya' ku katakdilan we' Tuhanin magaka-aka si ka'am. Iye Tuhan po'on kasanyanganin. Kabaya'annen, we' kēmon me' a'ahin tasabutde duk maglilla' nuhut lān bakas minemesnen, supaya a'ahin makajari kinimmatan bentel we' ne duk supaya siye sinakup dem kasanyanganne te'edin salama-lama. Sinna kami we' makajari kami magpakale balik si ka'am ellew inin programabi inēnan “*Lānin duk a'ahin manjari bentel si matahan Tuhan*”.

Si lesson dehelluhin ta'ayate sabab me' duwe anak Apu' Adam duk Sitti Hawa, **si Kabil duk si Habil**. Takalete we' kaduwangan siye mabaya' patapit si Tuhan duk ngurung si iye. Si Kabil mo'o buwa' me' tinanemnen duk sōnganne si Tuhan. Si Habil nōng si Tuhan bili-bili ga' niya' salla'ne duk sumbali'ne iyan hinang kurban pagpuwasne duse. Pina'in dem Kitab: “*Tineyima' we' Tuhanin si Habil saguwa' ga' teyima'ne si Kabil.*”

Ine jānnen hangkan tineyima' we' Tuhanin si Habil bu duma'in si Kabil? Hawal bentel Tuhanin, subey niya' **matey pamuwas duse**. Kinimmatan bentel si Habil we' Tuhanin pegge' kahagad si Habil si Lapal Tuhanin duk sōnganne sa panganda'akan Tuhanin. Bang si Kabil suleyanne patapit si Tuhan sabab di hinangannen, hangkan ga' iye tineyima' we' Tuhanin.

Ellew inin mabaya' **ubuste pagistaditen sabab si Kabil duk si Habil**. Kata'uhannu ke bang ine umantag pag ga' tineyima' we' Tuhanin pangurung si Kabilin? Si Kitab Tawrat, kapitulu ampat, ayat lime, pa'in Kitabin: “*Magtuy si Kabil astel duk peddi' ateynen.*” (Panagna'an 4:5) Ine jānnen hangkan si Kabil astel? Ga'i du iyan hunit tasabut. Upama, bang niya' bakas hinangku ga'i hāp bu niya' magpa'in si aku, “Sala' kew! Ganti'anun addatnun, hinangun mabentelin!” Ine ente' hatu sambungkun si a'a manabit akuhin? Makajari we' diyawa' ateykun duk tuhutku pina'innen duk **ganti'anku addatkun** atawa makajari ku ngamā duk **masi pe hinangku mangga'i mawewa'in**.

Pinages si Kabil we' Tuhanin supaya tasabutne we' me' di hinanganne miya'an bakas sinōnganne si Tuhanin, ga' niya' baline si Tuhan. **Mabaya' Tuhanin we' magsusun** si Kabil duk kahagad isab iye si Lapal Tuhanin

duk mo'o iye kurban sa pu si Habilin. Mabaya' Tuhanin mandu'an si Kabil si lān mahāpin, si lān pagampun. Saguwa' abbuhan si Kabil duk ga'i iye ngatu magbennal we' niya' dusene tudju Tuhan. Bisan pe miya'an ngamā iye duk magluwe-luwe.

Hangkan *“pa'in Tuhanin pu si Kabil, ‘We'ey kew ngamā? We'ey kew magluwe-luwe? Bang tewwa' hinangannun, we' gey kew tineyima? Saguwa' bang gey tewwa' hininangnun, na iyu' seyitanin ngagad-ngagad ka'u. Batang iye nassat ka'u. Seguwa' subey iye tada'ag we' nu.’”* (Panagna'an 4:6,7) Ine jānnen hangkan Tuhanin missā sa miya'an? Missā iye sa miya'an pegge' ga'i iye mabaya' we' magmula si Kabil. Mabaya' Tuhanin we' magsusun si Kabil duk lebbahanne dusenen duk nuhut lān mabentelin. Inakahan andang si Kabil we' Tuhanin sabab banta mala'atin mabaya' maka'atan iye duk tubu'nen. Banta iyan inēnan **Duse!**

Ine dusehin? Dusehin **problema si kēmon dunya.** Duk iye isab bantate mala'atin. Dusehin kuwe' sawe penno' we' laksun makamatey. Dusehin kuwe' dalil ligatu meke'eggas gulangan luha. Dusehin kuwe' dalil la'al ginuna we' Nakura' Seyitanin mupudan dunyahin! Pa'in Lapal Tuhanin, *“sasuku mangata'uhan mahāpin bu ga'i hinangne, magduse ne iye.”* (Yakub 4:17) *“...bang magduse kite langgalante ne sara' Tuhanin... Sasuku luwal magdusehin, suku' si Nakura' Seyitanin iye. Pegge' kemuwe tagna' awwalley magduse Nakura' Seyitanin.”* (1 Yahiya 3:4,8) Dusehin magkuntara duk ine-ine hāp duk bennal. Ine-ine magkuntara duk kabaya'an Tuhanin, duse du. Bang niya' ga'i ngatu kahagad duk nuhut si Lapal Tuhanin, duse du isab. **Bang iye hadja tinuhutten di kabaya'anten, duse du isab.** (Payamanun Shi'ya 53:6)

Ine ka'ujudan me' a'a manuhut di kabaya'anden hadja duk ga'i ngatu kahagad duk nuhut si Tuhan? Pa'in Kitabin, *“Legga Tuhanin siye si narka' ga' niya' tamananne. Pinasape' siye amban Panuhutanin duk ga'i te'ed kitede sahayanen, iye tanda' balakatnen.”* (2 Tesselonika 1:9) Me' a'a manuhut lān pagtimbul minemes we' Tuhanin, ginanta'an ne siye umul ga' tamananne. Saguwa' me' a'a mangatuwas ateynen duk ga'i tuhutde mabennalin tewwa' mulka' duk hukuman Tuhanin. Saguwa' pina'in dem Kitab, we' Tuhanin *“ga'i baya' we' niya' bisan dambuwa' ilegga saguwa' kabaya'annen we' kēmon pagsusunande duk lebbahande duseden.”* (2 Petros 3:9) **Ga' te'ed mabaya' Tuhanin we' si Kabil magmula sabab dusenen.** Iye kabaya'annen we' si Kabil magsusun, lebbahanne lān tapene'ne mangga'i mabentelin, duk penene lān mabentelin.

Si lesson dehelluhin takaleta we' niya' ne palanu Tuhanin supaya a'a madusehanin makajari kinimmatan bentel si matahan Tuhan. **Si Habil kahagad si palanu Tuhan inin** duk sumbali'ne bili-bili ga' niya' salla'nen hinangne kurban pamuwas duse. Kahagad si Habil pina'in Tuhanin, pina'in, *“Tumbas si me' a'a madusehanin sudda matey siye duk tapi siye si*

narka” duk *“ta'ampun hadja duse manusiya'in bang niya' laha' bu'us.”* (Roma 6:23; Hibrani 9:22) Sabab laha' bili-bili mabu'usin, sanyang dem pikilan duk atey si Habilin tudju Tuhan. Kata'uhan si Habil dusehan iye duk tewwa' bang legga Tuhanin iye, saguwa' kata'uhanne isab, we' bakas sōnganne ne bili-bili ga' niya' salla'ne kuwe' dina'ak we' Tuhanin. Bili-bili sinōngan si Habilin, iye dalilan Manimbul mapitu si dunya si pesōnganin. Manimbul inin paglilla'ne umulnen hinang kurban muwasan duse a'ahin salama-lama. Bang si Kabil, magmā-mā iye kahagad si Tuhan, saguwa' sabab hinangannen kata'uhan we' duma'in. **Bang si Kabil, pahadjene Tuhanin duk behene, saguwa' diyalem ateynen tala iye amban Tuhan.** Iye dina'ak we' Tuhan sinōnganin laha' bili-bili, saguwa' si Kabil sōnganne me' di hinangannen. Me' sinōngan si Kabilin ga' niya' halga'ne si Tuhan pegge' ga'i tuhutne lān pinanolo'an iye we' Tuhanin.

Batsate ne kuwe'itu ayat mapaturul amban tabatsate dehelluhin. Payamante bang ine hinang si Kabilin pag ubus iye pinages we' Tuhanin sabab sinōnganne mangga' niya' balinen. Pa'in Kitabin, *“Manjari pa'in si Kabil si pungtina'inen si Habil, ‘Sūng kite pī hap tana.’ Pag la'i ne siye si tana', pinapatey we' si Kabil pungtina'inen si Habil.”* (Panagna'an 4:8) Ine hinang si Kabilin? Magsusun ke iye? Kahagad ke iye si Tuhan duk nōng ke iye laha' bili-bili pagkurban sabab dusenen? Duma'in! **Tambahanne pe dusenen bu usa'ne pungtina'inen si Habil.**

Pikilun! Si Kabil inin ga'i ngatu mu'us laha' bili-bili supaya Tuhanin makajari ngampun dusenen, kuwe'itu bu'usanne laha' pungtina'ine mabentelin! Ine tapikilnun sabab inin? Sine mangurungan si Kabil pikilanin we' subey papateyene pungtina'inen? Sine pinakalenen? Pakale iye si Nakura' Seyitanin. Pa'in Kitabin we' papateyene pungtina'inen pegge' si Kabil *“suku' si Nakura' Seyitanin.”* (1 Yahiya 3:12) Bakas ta'ayate ne sabab pina'al Tuhanin we' niya' duwe grupu a'a si dunya, me' a'a suku' si Tuhan duk me' a'a suku' si Nakura' Seyitanin. **Si Habil suku' si Tuhan** pegge' kahagadne Lapal Tuhanin duk tuhutne. **Si Kabil suku' si Nakura' Seyitanin** pegge' ga'i kahagadne Lapal Tuhanin.

Pakalete kuwe'itu bang ine pina'in Tuhan pu si Kabilin pag ubus papateyene salinen.

“Ubus pa'in Tuhanin pu si Kabil, ‘Intag salinun si Habil?’ ‘Inday ku,’ pa'inne. ‘Duma'in iye bahankun nganjagahan iye.’ Pa'in Tuhanin, ‘Ine bakas hininangnun? Pakale kew, umabut pitu si aku tāring laha' pungtina'inun amban diyata' bulak. Na, kuwe'itu tewwa' sukna' ne kew. Ga'i ne magjatu ine-ine hinangnu diyata' bulak, pegge' pa'essep laha' pungtina'inun diyata' bulak inin. Ga' ne niya' kamanjarine ine-ine tanemnu. Duk ga' ne niya' katenna'nu tu'u si dunya.’” (Panagna'an 4:9-12)

Sa inin pangalegga si Kabil we' Tuhanin, pa'inne, “*Bang kew magtanem, ga'i ne manjari ine-ine tanemnu.*” Duma'in si Kabil ilegga we' Tuhanin supaya si Kabil ilabo'an hukuman, saguwa' supaya iye magsusun si dusenen, kahagad si mabennalin duk timbul. Saguwa' ine hinang si Kabilin? Magsusun ke iye? Duma'in, ga' iye magsusun. Pa'in Kitabin, “*Manjari tahala' ne si Kabil amban Tuhanin, duk patenna' iye la'i si lahat Nod si silangan lahat Eden.*” (Panagna'an 4:16) Si Kabil, ga'i pakalene lapal Tuhanin, kuwe'itu teyikutanne Tuhanin duk kuwe' bentuk tambelne gawang para si Tuhanin. **Duma'in Tuhanin matahala' amban si Kabilin saguwa' si Kabil matahala' amban Tuhanin.**

Ellew inin, me' ekkahin si me' tubu' Apu' Adamin neppu si Kabil, tuhutde hadja di kabaya'anden duk “tambelde” ateyden duk ga'i takalede suwala Tuhanin. Pa'inde duk behede, “Allahu akbar!” saguwa' diyalem ateyden tapikilde, “Tuhanin tala du! Ga' niya' makajari ngata'uhan iye!” Saguwa' diyalem Lapal Tuhanin pinakitehan kite we' **ga'i du Tuhanin tala amban kite bi**, pegge' iye du mangurung si kēmon a'ahin umul duk napas duk kēmon-kēmonin. Pesōng iye tapit si kite bi amban galakten. Bang Tuhanin, kata'uhanne kew te'ed, duk kabaya'annen we' kata'uhannu isab iye! (Payamanun Hinangan 17:24-31; Roma 10:1-13)

Ine jānnen hangkan me' a'a ma'ekkahin ga'i kata'uhande Tuhanin? Niya' sambungne diyalem Lapal Tuhanin. Pa'in Tuhanin, “*Iye inin jānnen hangkan siye tewwa' hukuman Tuhanin, pegge' tiya' ne pitu danta'in si dunya ngadanta'an pikilan manusiya'in, saguwa' ga'i manusiya'in mabaya' si danta'in, kabaya'ande lindemin pegge' me' hinanganden la'at. Kēmon maghinang mala'atin bunsu te'ed si danta'in duk ga'i iye patapit si danta'in, pegge' ga'i iye baya' we' takite me' hinanganne mala'atin.*” (Yahiya 3:19,20)

Me' a'ahin, ga'i kata'uhande Tuhanin pegge' sali' siye duk si Kabil **bakas teyikutande Lapalnen**. Bakas nulat Nabi Da'ud, pa'inne: “*Lapal Tuhanin kuwe' bentuk la'al bettiskun, kuwe' danta' si lānkun.*” (Jabur 119:105) Bang teyikutannu danta' Lapal Tuhanin, lu'u pe kew dem lindem dusenun, bu ga'i kew ngata'uhan Tuhan bisan sumiyan. Kuwe' bentuk tala Tuhanin amban ka'u. Saguwa' mabaya' Tuhanin we' kata'uhannu we' ga'i du iye tala. Lu'u du iye si bukutnu, duk si bihingnu, duk si dehelluhannu. Malasa Tuhanin si ka'u duk mabaya' iye we' magtuhut ka'am duk magsulut-sulut. Saguwa' da'a kew kuwe' si Kabilin, patuwasne ateynen duk ga'i ngatu nuhut lān Tuhan mabentelin. **Kabaya'an Tuhanin we' magsusun si Kabil.** Sampay ellew inin da'ak Tuhanin kēmon a'a magsusun, paharap si iye, duk kahagad si Lapalnen.

Kata'uhannu ke bang ine hāti **magsusun duk ngalebbahan duse?** Hātine te'edin *ganti'annu pikilannun duk hinangannun*. Hātinen isab **magbennal si Tuhan**, pa'inte, “Sala' ku si pikilankun sabab lān pagtimbul bakas minemesnun!” Magsusun duk ngalebbahan duse,

hātinen isab **maguyun duk Tuhanin** we' ga' te'ed niya' lān makajari timbulnu dinun amban hukumanne mabentelin, ubus bu paharap kew si iye duk maglilla' si lān Tuhan para pagtimbulin.

Bang a'ahin to'o magsusun duk lebbahanne dusenen kuwe' iye a'a lumengngan nuhut buslayin amban Pasangen tudju Lamitan. Pasakey ne iye diyata' buslayin. Pag lumengngan ne buslayinin bessuwang takalene duk kata'uhanne we' buslayinin hap Maluso! Ine subey hinangne duk iye tapī hap Lamitan? Subey iye “magsusun” – hātinen subey iye **magbennal** we' sala' tinudjunen, subey iye **duwa'i** amban buslayin iyan duk **pasakey** diyata' buslayin hap Lamitan. Manjari, kitete si inin we' niya' duwe subey hinangte bang kite magsusun: masala'in subey tineyikutan duk matewwa'in tineyima'. **Bang to'o kew magsusun duk lebbahannu dusenun niya' duwe subey hinangnu.** Ka'issa' subey kew **pateyikut** amban dinun, amban dusenun, amban me' tuhan-tuhannun duk amban kēmon hinangannun supaya sinna Tuhanin si ka'u. Ubus subey kew **patudju** si Tuhan duk Lapalnen. Inakahan kew dem Lapalne bang sa'ingge kew makajari timbul. Iye miya'an pagsusun mato'ohin.

Bang si Kabil ga' te'ed iye magsusun. Eddo' si Kabil pe mesōng **di kabaya'annen.** Ga'i iye ngatu maglilla' si lān **pagtimbunan** minemes we' Tuhanin. Hangkan pa'in Kitabin sabab a'a sa miya'an: “*Binatukan we' de me' addat si Kabilin... Niya' ne andang panyap Tuhanin patenna'an me' a'a inin dem lindem bitu-bituhan duk la'i siye salama-lama.*” (Judas 11,13)

Me' bagayku, **da'a kite bi kuwe' si Kabilley!** Asipte bi te'ed pina'in Tuhanin, pa'inne, “*Bang ga'i du pagsusunanbi duk lebbahanbi dusebin, kēmon ka'am matey du.*” (Lukas 13:3) Bugtu' te'ed hukuman Tuhanin, duk labo'ne hukumannen si kēmon mangga'i ilimpiyuhan dusenen.

Da'a kew sala' sabab inin: ga'i kew makajari bentel si matahan Tuhan sabab di hinangannun. Ekka me' a'ahin tapikilde kuwe' si Kabilin, we' lumeppa siye amban mulka' Tuhanin sabab panuhutde me' sara' āgamaden. Saguwa' bisan kite magāgama manamal, gey du iyan mekebentel kite. Pa'in Kitabin:

“Ga' te'ed niya' a'a inampun duk kinimatan bentel we' Tuhanin sabab panuhutde sara' Tuhanin...Kēmon kite bi kuwe' a'a haram ne, duk bisan me' hinangante mabentelin kuwe' tarapu kelemmi'-lemmi'... Pegge' sabab lasa duk ase' Tuhanin hep hangkan ka'am timbul pag sandel ne ka'am. Duma'in sabab hinanganbin hangkan ka'am timbul, saguwa' lasa-lasahan Tuhan inin si ka'am supaya ga'i ka'am makapagabbu.” (Roma 3:20; Shi'ya 64:6; Epesus 2:8,9)

Na, taman inin ne hadja ellew inin. Bang amban kahandak Tuhan si lesson balik magistadi kite bi namba sabab me' tubu' Apu' Adam kuwe' dembuwa' nabi ěnnen si Idris (Enok)...

Karayaw inurungan ka'am kahāpan sasangbi mikil-mikil sabab me' bakas takalebi ellew inin. Pa'in Kitabin:

“Agad-agad Tuhanin kaw du pagsusunanbi dusebin, pegge' ga'i iye baya' we' niya' bisan dambuwa' ilegga saguwa' kabaya'annen we' kēmon pagsusunande duk lebbahande duseden....Saguwa' bang ga'i du pagsusunanbi duk lebbahanbi dusebin, kēmon ka'am matey!”
(2 Petros 3:9; Lukas 13:3)

Wassalam